

12. Muligheder for enklere affaldssortering (2025-0269045)

På baggrund af medlemsforslag om enklere affaldshåndtering stillet af Socialdemokratiet, Det Konservative Folkeparti, Socialistisk Folkeparti, Venstre, Finn Rudaizky (løsgænger) og Helle Jønch (løsgænger) har Teknik- og Miljøforvaltningen redegjort for de juridiske rammer for affaldshåndtering, herunder muligheder for forsøg med central sortering. Lovgivningen kræver, at kommunen søger og opnår dispensation på en række betingelser, før reglerne om kildesortering kan fraviges, og forvaltningen vurderer, at det på nuværende tidspunkt kan være vanskeligt at opnå. Der kan for at forenkle sorteringen indføres kombineret indsamling af nogle fraktioner uden dispensation, som beskrevet i løsningsafsnittet, hvilket dog vil medføre øgede udgifter for kommunen og dermed en stigning i affaldstaksten.

Indstilling

Teknik- og Miljøforvaltningen indstiller, at Teknik- og Miljøudvalget godkender,

1. at Teknik- og Miljøforvaltningen har redegjort for de lovmæssige rammer, der er bindende på henholdsvis EU-, stats- og kommunalt niveau, og hvilke lovlige handlemuligheder, der foreligger for at dispensere fra krav om kildesortering, samt effekterne på den reelle genanvendelse.
2. at Teknik- og Miljøforvaltningen har redegjort for mulighederne for forsøg med central sortering som erstatning for kildesortering.
3. at medlemsforslag om enklere affaldssortering stillet af Socialdemokratiet, Det Konservative Folkeparti, Socialistisk Folkeparti, Venstre, Finn Rudaizky (løsgænger) og Helle Jønch (løsgænger), jf. Borgerrepræsentationen den 21. august 2025 hermed er håndteret (bilag 2).

Problemstilling

Borgerrepræsentationen har den 21. august 2025 godkendt et medlemsforslag om enklere affaldssortering. Med beslutningen pålægger Borgerrepræsentationen Teknik- og Miljøforvaltningen at undersøge mulighederne for at gøre affaldssortering enklere i københavnernes hverdag. Redegørelsen skal belyse, hvilke lovlige handlemuligheder der foreligger for at dispensere fra krav om kildesortering sammen med en vurdering af betydningen for den reelle genanvendelse. Desuden hvordan der kan gennemføres et afgrænset forsøg med central sortering i København.

Løsning

Borgerrepræsentationen godkendte den 7. november 2024 Københavns Kommunes Ressource- og Affaldsstrategi 2030. Strategien har fire mål, herunder mål om 60 % reel genanvendelse og indeholder blandt andet projekter, der skal give københavnernes lettere adgang til at sortere deres affald.

Målsætningen om 60 % reel genanvendelse opgøres ud fra den mængde ressourcer, der i sidste ende bliver genanvendt.

Mulighed med central sortering

Det følger af lovgivning på både EU-niveau og nationalt niveau, at der er krav om kildesortering af affaldet i modsætning til central sortering. På nationalt niveau er kildesortering udmøntet i kravet om at kildesortere i ti fraktioner hos borgerne: Mad-, papir-, pap-, metal-, glas-, plast-, tekstilaffald mad- og drikkekarton, restaffald og farligt affald (se bilag 3). EU-kravet om kildesortering kan kun fraviges i særlige tilfælde, bl.a. hvis kildesortering ikke giver det bedste miljømæssige resultat eller er uforholdsmæssigt dyrt.

Det følger af national lovgivning, at Københavns Kommune kan anmode Miljøstyrelsen om dispensation, hvis kommunen ønsker at fravige kildesortering og fx overgå til central sortering eller udføre forsøg med central sortering som erstatning for kildesortering.

Amager Ressourcecenter (ARC) har fået dispensation til at etablere et sorteringsanlæg til restaffald fra ejerkommunerne. Dispensationen er givet under forudsætning af, at sorteringsanlægget ikke erstatter kildesortering, men er et supplement hertil (jf. bilag 4). Anlægget kan derfor ikke benyttes til sortering af restaffald, hvor de genanvendelige fraktioner ikke forinden er kildesorteret af borgerne. Der findes ikke anlæg i Danmark, der kan sortere restaffald uden kildesortering. Hvis der skal udføres forsøg med central sortering, skal affaldet transporteres til udlandet. Der findes fx et anlæg til central sortering af restaffald i Rotterdam i Holland. Anlægget ligger i et område, der har kildesortering af pap og glas samt i dele af byen madaffald i kuber, men ikke yderligere kildesortering. Anlægget udsorterer omkring 10 % af affaldet til genanvendelse, og Rotterdam Kommune har oplyst en genanvendelse på 35 %, hvor københavnere i 2024 kildesorterede 46,3 % af affaldet til genanvendelse.

Hvis kommunen søger dispensation til at overgå til central sortering på anlæg, er det kommunen, der skal godtgøre, at centralsortering giver et lige så godt miljømæssigt resultat som kildesortering. Det er forvaltningens vurdering, at det ikke på nuværende tidspunkt kan forventes at opnå dispensation til at sortere restaffald på anlæg i stedet for kildesortering. Dette baseres bl.a. på afslag givet af Miljøministeren i 2023 på ti fynske kommuners anmodning om tilladelse til central sortering af plast-, mad- og drikkekartoner og restaffald i stedet for kildesortering (jf. bilag 3).

Det må forventes, at sorteringsteknologierne forbedres fremadrettet, og på længere sigt kan det i givet fald eventuelt blive muligt at forenkle borgernes affaldssortering ved at gå over til central sortering af restaffald i stedet for kildesortering uden at forringe genanvendelsen.

Når restaffaldssorteringsanlægget på ARC tages i drift i efteråret 2026, kan Københavns Kommune udføre forsøg og indsamle data om anlæggets sorteringseffektivitet og kvaliteten af udsorterede genanvendelige fraktioner fra restaffaldet. Dette kan fremadrettet indgå i det videre arbejde med at understøtte målsætningen om at nå 60 % reel genanvendelse af husholdningslignende affald.

Muligheder for enklere affaldssortering

I lovgivningen er der nogle muligheder for at kombinere indsamlingen af følgende affaldsfraktioner: papir og pap; metal og glas; metal og plast; plast og mad- og drikkekarton; plast, mad- og

drikkekarton og metal. Københavns Kommune indsamler i dag plast og mad- og drikkekarton kombineret, jf. bilag 4.

Det er muligt at reducere antallet af affaldsbeholdere ved fx at indføre kombineret indsamling af hhv. plast og mad- og drikkevarekarton med metal eller kombineret indsamling af papir og pap i en beholder. Mulighederne er uddybet i bilag 5. Kombinationer med glas er ikke undersøgt, da det vil reducere genanvendelsen af både glasset og de andre materialer, det indsamles sammen med.

Kombineret indsamling vil betyde ændrede sorteringsvaner for borgerne, og forvaltningen forventer en engangsudgift på ca. 15 mio. kr. til bl.a. tilpasning af beholderkapacitet, it-understøttelse og en ekstra kommunikationsindsats over for borgerne. Papir er på nuværende tidspunkt ikke omfattet af producentansvaret for emballage, men vil blive omfattet, hvis det indsamles sammen med pap. Den reviderede bekendtgørelse om producentansvar for emballage fra september 2025 indeholder nye fordelingsnøgler og behandlingspriser mv., der skal benyttes i økonomiberegningerne.

Beregningerne viser, at kombineret indsamling af metal med plast og mad- og drikkekarton forventeligt vil medføre, at kommunens omkostninger bliver øget med ca. 1,6 mio. kr., svarende til en takststigning på ca. 4,7 kr. om året for en gennemsnitshusstand (jf. bilag 5). Kombineret indsamling af papir og pap vil forventeligt medføre, at kommunens omkostninger øges med ca. 33 mio. kr., svarende til en takststigning på ca. 97 kr. om året for en gennemsnitshusstand. Gennemføres begge tiltag, vil kommunens omkostninger forventeligt øges med ca. 32,3 mio. kr., svarende til en takststigning på omkring 95 kr. om året for en gennemsnitshusstand. Der kan ske ændringer i de juridiske rammer for producentansvaret for emballage, som kan medføre, at beregningerne ændres på sigt.

Det bemærkes, at ændringer i indsamling, herunder valg om kombinerede indsamlinger, skal anmeldes til producentansvarets organisationer, før ændringen indføres. Ændringerne vil tidligst kunne få effekt fra den 1. januar 2027, hvor det samtidig vil påvirke taksten. Yderligere kombinationsmuligheder kræver enten ansøgning om dispensation hos Miljøministeriet eller ændret lovgivning (jf. bilag 3).

Reel genanvendelse og kvalitet i genanvendelsen

Hvis metal og plast indsamles i samme beholder, skal det efterfølgende sorteres fra hinanden, før det kan genanvendes. Erfaringer fra europæiske anlæg viser, at maskinel sortering kan medføre tab. Ved sortering af tørt genanvendeligt affald mistes op til 10 pct af metallet, hvilket er mere end ved kildesorteret affald. Derved falder den reelle genanvendelse. For blandingen af pap og papir forventes ikke et tab. Forvaltningen har kontaktet DI, affaldsbehandlingsvirksomheder samt forskere på DTU for at efterspørge deres erfaringer. Alle de adspurgte anbefaler, at kildesortering fastholdes. Begrundelsen er, at efterspørgsel efter genanvendte ensartede materialer af høj kvalitet, som kan bruges til fremstilling af nye produkter, fx krav om genanvendt materiale i fødevareemballage, vil stige i fremtiden. På nuværende tidspunkt vurderer de alle, at den efterspurgte kvalitet kun kan opnås ved genanvendelse af kildesorteret affald.

Politisk handlerum

Det kan besluttes,

- at indføre kombineret indsamling af metal med plast og mad- og drikkekarton.
- at indføre kombineret indsamling af papir og pap.
- at indføre en kombination af de to ovenstående.

Forvaltningen bemærker, at det kan medføre ekstra omkostninger for kommunen og deraf følgende stigning i affaldstaksterne med de nuværende krav om beregning af gebyr for producentorganisationerne for emballage og reducere genanvendelsen.

Alle tre alternativer vil kræve, at sagen sendes tilbage til forvaltningen med henblik på udarbejdelse af en indstilling til udvalget, som belyser sagen fyldestgørende.

Økonomi

Denne indstilling har ikke i sig selv økonomiske konsekvenser for Københavns Kommune.

Videre proces

Når Teknik- og Miljøudvalget har godkendt indstillingen, er medlemsforslaget håndteret. Forvaltningen arbejder videre med Ressource- og Affaldsstrategi 2030, herunder initiativer om styrket service til affaldsansvarlige, hjælp til boligforeninger, tilpasning af beholdervolumen ved etageboliger og test af forbedrede affaldsindsamlinger. Teknik- og Miljøudvalget forelægges halvårslige orienteringer om status herpå samt midtvejsevaluering i 2027.

Søren Wille

/ Karsten Biering Nielsen

Beslutning

Teknik- og Miljøudvalgets beslutning den 15. december 2025

Indstillingen blev godkendt uden afstemning.

Bilag

Bilag 1 Overblik over politisk behandling

Bilag 2 Medlemsforslaget om enklere affaldssortering

Bilag 3 Lovmæssige rammer for affaldssortering

Bilag 4 Faktaark om affald og sortering

Bilag 5 Konsekvenser af kombineret indsamling